

Afgørelser – Reg. nr.: 05515.01

Fredningen vedrører: Gødvad Grusgrav

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 14-08-1972, 05-02-1974

Fredningsnævnet 20-02-1972, 27-96-1973

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

743 SILKEBORG

1214 I NV

IKKE FREDNING HERVED

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelser af 14/8 1972 og 5/2 1974 [lofn - 2148/72] om stadfæstelse med ændringer af
- Kendelser af 20/2 1972 og 27/6 1973 [nævn] om begrænset tilladelse til grusgravning indenfor område omfattet af rejst frednings sag. FREDNINGEN: Se REG. NR. 05889.000

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 14/8 1972)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:1^m, 2^b Resendal By, Godvad

Gældende matrikulært kortbilag: 2

Se også REG. NR.: 05889.000

14/
8-1972

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1972, den 14. august, afsagde Overfredningsnævnet følgende

D e l - k e n d e l s e

i sagen 2148/72 angående fredning af arealer ved Gødvad i Silkeborg kommune.

I den af fredningsnævnet for Århus amts vestlige fredningskreds den 20.2.1972 afsagte kendelse hedder det:

Ved fredningspåstand af januar 1972 har fredningsplanudvalget for Århus amt begæret fredningssag rejst for visse nærmere angivne arealer ved Gødvad i Silkeborg og Gjern kommuner.

Påstanden berører et område på 637 ha, tilhørende 95 lodsejere og går i hovedsagen ud på at bevare den nuværende tilstand, således at yderligere bebyggelse og ændringer af terrænformerne forbydes.

Nævnet finder ikke anledning til at anvende bestemmelsen i fredningslovens § 12 og vil derfor snarest iværksætte den fornødne bekendtgørelse af fredningssagen efter bestemmelsen i lovens § 13.

Fredningspåstanden omfatter bl.a. ejendommen matr. nr. 1 m og 2 b Resendal, Gødvad sogn, tilhørende gårdejer Henry Klode.

Nævnet har efter begæring besigtiget ejendommen, hvorunder det konstateredes, at der er etableret to forholdsvis store grusgrave dels på matr. nr. 2 b nord for ejendommens bygninger og dels på matr. nr. 1 m ud til en landevej, og at der for øjeblikket alene

graves i den sidstnævnte grav.

Ejeren har oplyst, at han har skriftlig kontrakt med grusgravningsentreprenør O. Rasmussen, hvorefter denne har ret til gravning af grus indenfor nærmere angivne områder af ejendommen.

Det er videre oplyst, at man ikke for tiden kan grave grus i graven på matr. nr. 2 b, da man først skal have solgt det sand, der her er oplagt i store bunker.

Såfremt man i et vist omfang får adgang til fortsat gravning i og ved de to grave, kan man indtil videre indrette produktionen derefter, medens man i modsat fald må standse denne med deraf følgende økonomisk tab.

Fra fredningsplanudvalgets side har man ikke villet modsætte sig, at der fortsat graves grus indenfor et nærmere angivet område, der omfatter graven på matr. nr. 2 b med en mindre afrunding, men at man af hensyn til områdets geologiske betydning ikke kan tillade grusgravning i videre omfang.

Professor ved Geologisk institut, Gunnar Larsen, Århus, medlem af Naturfredningsrådet, har i erklæring af 29. september 1971 udtalt følgende:

"Ang. grusgravning på matr. nr. 1 m Resendal by.

I det foreliggende område står man overfor et afsnit af Gudenå-dalens landskabskomplex, som er af stor geologisk værdi. Under afsmeltningsfasen i sidste istid foregik afstrømningen af smeltevand bl.a. gennem den nuværende Gudenå-dal i retning mod Randers fjord. Smeltevandet eroderede i dalsiderne og frembragte således de markante dalskråninger samt aflejrede sand- og gruslag i dalbunden; disse aflejringer er i dag repræsenteret ved de terrassesystemer, som hører til Gudenå-dalens mest karakteristiske træk.

I den aktuelle sag er det netop et meget veludviklet parti af denne Gudenå terrasse, som ønskes udnyttet til grusudvinding.

Da grusgravningen vil betyde en total ødelæggelse af denne landskabsform på stedet, må dette indgreb anses for særdeles alvorligt. Ud fra geologiske motiver må man derfor gå meget stærkt imod, at grusgravningen tillades."

Da nævnet ikke finder, at hensynet til gennemførelsen af fredningssagen, herunder specielt hensynet til de hermed forbundne geologiske interesser, med afgørende vægt taler imod en vis fortsat gravning i og nær de områder, der allerede er delvis ødelagt af som det må antages lovligt iværksat grusgravning, bestemmes det, at det til trods for bekendtgørelsen af fredningssagen indtil videre fortsat skal være tilladt at grave grus indenfor følgende områder:

ad ejendommen matr. nr. 1 m ReSendal, Gødvad sogn:

indenfor det område, hvor muldjorden var afrenset under nævnets besigtigelse af ejendommen den 28. februar 1972 og ad ejendommen nr. 2 b smst.:

indenfor det af fredningsplanudvalget på en fremlagt skitse angivne område tilligemed den nordøst herfor beliggende parcel, der afgrænses imod øst af et læhegn af rønnetræer, mod nordvest af skovgrænsen, og mod sydøst af en markvej.

Efter endt gravning kan fredningsmyndighederne, såfremt arealerne ikke retableres på passende måde, efter drøftelse med ejeren og på egen bekostning foranledige arealerne bragt i en sådan tilstand, at de ikke virke skæmmende i landskabet.

K o n k l u s i o n e n e r s å l y d e n d e :

Uanset bekendtgørelse af nærværende fredningssag efter bestemmelsen i naturfredningslovens § 13 kan der graves grus på ejendommen matr. nr. 1 m og 2 b Resendal, Gødvad sogn, i det ovenfor anførte omfang.

Kendelsen er indbragt for Overfredningsnævnet af fredningsplanudvalget for Århus amt og Danmarks Naturfredningsforening med påstand om, at gravning alene tillades i mindre omfang, navnlig således at den i fredningsnævnets kendelse ad ejendommen matr. nr. 2 b angivne udvidelse af graveområdet ikke finder sted. Anken er begrundet i de geologiske interesser i området, jfr. nærmere erklæringer i sagen fra Naturfredningsrådet og Geologisk Institut, Århus.

Overfredningsnævnet har den 20.6.1972 foretaget besigtigelse og forhandlet med advokat Berning, der - for advokat Brockstedt-Rasmussen, Silkeborg - mødte med ejeren og entreprenøren, samt med repræsentanter for fredningsplanudvalget og naturfredningsforeningen. Man beså graveområderne og et tidligere graveområde, der er retableret, samt det areal, der ønskes inddraget til gravning, og fik forevist de foreliggende kontrakter angående de nævnte arealer, hvorefter overjorden skal lægges tilbage efter endt gravning.

Overfredningsnævnet har besluttet at stadfæste fredningsnævnets kendelse, dog efter forhandling med ejerens advokat således, at ejeren påtager sig regulering efter afsluttet gravning. Overfredningsnævnet har herved lagt vægt på, at gravningen var påbegyndt inden fredningssagens rejsning, samt på den sikring af terrassesystemerne i Gudenå-dalen, som iøvrigt sker gennem fredning, jfr. således også den af fredningsnævnet for Århus amts vestlige fredningskreds den 2. august 1971 afsagte kendelse om fredning af

arealer ved Sminge, som Overfredningsnævnet netop har besluttet at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Århus amt afsagte kendelse stadfæstes med den nævnte ændring vedrørende reguleringen.

Udskriftens rigtighed
bekræftes

B. Andersen
B. Andersen

/sm.

FREDNINGSNÆVNET >

K E N D E L S E

afsagt af

FREDNINGSNÆVNET

for

Århus amts vestlige fredningskreds

den

20/2 1972

er fuldt ud citeret i

Overfredningsnævnets kendelse

af

14/8 1972

OVERFREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1974, den 5. februar, afsagde Overfredningsnævnet følgende

D e l - k e n d e l s e

i sagen Ofn. 2148/72 angående fredning af arealer ved Gødvad i Silkeborg kommune.

I den af fredningsnævnet for Århus amts vestlige fredningskreds den 27. juni 1973 afsagte kendelse hedder det:

"Ved skrivelse af 10.2.1972 rejste Fredningsplanudvalget for Aarhus Amt fredningspåstand for arealer ved Gødvad i Silkeborg og Gjern kommuner. Fredningspåstanden indeholder blandt andet forbud mod ændring af terrænforholdene og omfatter blandt andet ejendommen, matr.nr. 1 m og 2 b, Resendal by, Gødvad sogn, tilhørende gårdejer Henry Klode. På denne ejendom var der en igangværende grusgravning.

Efter forudgående forhandling med de implicerede parter, bestemte nævnet ved kendelse af 20.2.1972, at der uanset den rejste fredningspåstand, som snarest ville være at bekendtgøre efter bestemmelsen i naturfredningslovens § 13, fortsat kunne graves grus på den nævnte ejendom på to nærmere angivne arealer.

Kendelsen blev efter anke stadfæstet af Overfredningsnævnet ved delkendelse af 14.8.1972 (Ofn. 2148/72) med en enkelt

ændring, hvorefter regulering efter afsluttet gravning foretages af ejeren. Overfredningsnævnet lagde herved vægt på den sikring af terrassesystemerne i Gudenådalen, som i øvrigt sker gennem fredning, hvorved der henvistes til den af nævnet afsagte kendelse af 2.8.1971 om fredning af arealer ved Sminge, som Overfredningsnævnet netop havde besluttet at stadfæste.

Ved skrivelse af 3.5.1973 oplyste ejerens advokat, advokat Sten Christensen, at det areal af ejendommen, hvorpå der var meddelt tilladelse til fortsat udvindelse af sten og grus, var ved at være opbrugt, således at resterende materialer måtte forventes at være opgravet i løbet af $1\frac{1}{2}$ - 2 måneder. Advokaten henstillede derfor, at spørgsmålet om, hvorvidt yderligere sand- og grusgravning kan tillades, afklares inden da.

Den af Fredningsplanudvalget rejste fredningspåstand har efter afsigelsen af delkendelsen været behandlet på en række møder med de berørte lodsejere, og nævnet er indstillet på i det væsentlige at tage påstanden til følge. Da nævnet imidlertid ikke finder, at spørgsmålet om i hvilket omfang der bør gøres undtagelse fra fredningens generelle bestemmelser med hensyn til fortsat grusgravning på den nævnte gårdejer Henry Klode tilhørende ejendom bør afvente afsigelsen af kendelse vedrørende den samlede fredningspåstand, hvilket tidligst kan antages at ske omkring august-september d.å., har spørgsmålet været forhandlet i et møde den 28.5. og et åstedsmøde den 21.6.1973 med henblik på afsigelse af eventuel delkendelse.

Ejeren og den grusgravningsberettigede entreprenør, G. Rasmussen, har herunder påstået ret til grusgravning på den del af ejendommen, der er omfattet af en - rettidigt - indgiven anmeldelse i henhold til råstofloven, hvoraf nævnet har modtaget en kopi. Under besigtigelsen er påstanden præciseret derhen, at

der ønskes ret til udvinding af støbesand, der angives at være til stede i et bælte parallelt med og nord for den over ejendommen førende vej og ret til udvinding af grusforekomster syd for denne vej.

På åstedsmødet den 21.6.1973 var Naturfredningsrådet repræsenteret ved professor Gunnar Larsen og Naturfredningsforeningen ved lokalkomiteen ved overbibliotekar Skov og arkitekt Sørensen.

Professor Gunnar Larsen ville ikke modsætte sig, at der meddeltes tilladelse til udvinding af støbesandet nord for vejen, da Gudenåens terrassesystem på dette sted allerede var ødelagt ved den igangværende grusgravning. Han måtte derimod modsætte sig en tilladelse til fortsat grusgravning syd for vejen på grund af de betydelige geologiske interesser i at bevare terrassesystemet, der på dette sted er særlig karakteristisk.

Lokalkomiteen udtalte sig ikke imod en tilladelse som begært af ejeren, idet komiteen dels henviste til det store behov for byggematerialer, dels til, at der var tale om en igangværende, betydelig erhvervsmæssig udnyttelse af ejendommen.

Fredningsplanudvalget har henstillet, at der ikke meddeles tilladelse til grusgravning syd for vejen. Omend udvalget af landskabelige grunde er betænkelig ved en tilladelse til udvindelse af støbesandet nord for vejen, vil man dog ikke modsætte sig en tilladelse, der begrænses således, at ejendommens nordlige skråningsarealer skånes.

Advokat Sten Christensen har overfor nævnet bekræftet, at ejeren for egen regning vil retablere grusgravningsarealet efter endt grusgravning.

Idet nævnet kan tiltræde det af Fredningsplanudvalget indtagne standpunkt med hensyn til udvindelse af støbesandet

nord for vejen, og da nævnet ikke finder, at landskabelige og geologiske hensyn med afgørende vægt taler imod en udvindelse af grusforekomsterne syd for vejen, vil tilladelse til grus- og sandgravning være at give i det nedenfor anførte omfang og på det nedenfor nævnte vilkår. Nævnet lægger herved særlig vægt på, at grusgravningen på ejendommen var påbegyndt inden fredningssagens rejsning, og den sikring af terrassesystemerne, som i øvrigt sker ved nærværende fredningssag og er sket ved gennemførelse af fredningen af arealer ved Sminge, samt at de til dato tilendebragte retableringer er sket på en sådan måde, at der ikke er sket nogen væsentlig skade på landskabet, hvilket også må antages vil ske efter den nu tilladte yderligere udvidelse af gravningsretten."

Konklusionen er sålydende:

"Den af Fredningsplanudvalget nedlagte påstand om fredning af arealer ved Gødvad tages ikke til følge for så vidt angår ejendommen, matr.nr. 1 m og 2 b, Resendal by, Gødvad sogn, med hensyn til påstandens forbud mod terrænændringer, således at der på ejendommen fortsat kan graves grus og sand på arealerne syd for den over ejendommen førende vej og udvindes støbesand nord for vejen, idet udvindelse dog ikke må ske nærmere ejendommens nord- og vestskel, end at arealet kan retableres med et anlæg (skråningsareal) på 1:2 mod naboskel. Retablering efter endt gravning foretages af ejeren.

Erstatningsspørgsmålet henskydes til afgørelse ved den endelige fredningskendelse."

Kendelsen er indbragt for Overfredningsnævnet af fredningsplanudvalget for Århus amt efter opfordring af Naturfredningsrådet med påstand om, at udvidelse af gravningsområdet a-lene tillades på den vestlige del af ejendommen vest for vejen og med friholdelse af et 50 m bredt bælte til matr.nr. 1 m's vestlige skel under hensyn til, at terrænet der er stærkt stigende og synligt over store afstande.

Det er af landbrugsministeriet oplyst, at tilladelse i medfør af landbrugsloven er uforholdsmæssig, under hensyn til, at den erhvervsmæssige udnyttelse af grusforekomster er påbegyndt før lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme trådte i kraft den 21. april 1967. Endvidere har Århus amtsråd i skrivelse af 28. august 1973 godkendt anmeldelse om grusudvinding på matr.nr. 1 m og størstedelen af matr.nr. 2 b i henhold til råstoflovens § 5, stk. 1 nr. 1.

Overfredningsnævnet har den 8. november 1973 foretaget besigtigelse og forhandlet med advokat Sten Christensen, der for advokat Brockstedt-Rasmussen, Silkeborg, mødte for og med ejeren og entreprenøren, samt med repræsentanter for fredningsplanudvalget for Århus amt, Silkeborg kommune, Danmarks Geologiske Undersøgelse og Danmarks Naturfredningsforening.

Man beså de arealer, der ønskes inddraget i gravningsområdet, og det tidligere gravningsareal på matr.nr. 2 b, hvor regulering var foretaget tilfredsstillende.

Advokat Sten Christensen påstod sin klient tilkendt et beløb til dækning af de omkostninger, der havde været i forbindelse med sagen.

Overfredningsnævnet har besluttet at stadfæste fredningsnævnets kendelse af 27. juni 1973 dog med bortfald af nævnets bestemmelse vedrørende regulering med et skråningsanlæg på 1:2 ef-

ter udvinding ved ejendommens nord- og vestskel til naboskel.

Der tilkendes ejeren, gårdejer Henry Klode, et omkostningsbeløb på kr. 1.500,-, der ikke forrentes.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Århus amts vestlige fredningskreds den 27. juni 1973 afsagte kendelse stadfæstes med ovenstående ændring vedrørende bortfald af nævnets bestemmelse vedrørende skråningsanlæg 1:2 ved ejendommens nord- og vestskel til naboskel.

Til gårdejer Henry Klode udbetales et uforrentet omkostningsbeløb på kr. 1.500,-, der vil være at udrede med $\frac{3}{4}$ af statskassen og $\frac{1}{4}$ af Århus amtsfond.

Udskriftens rigtighed bekræftes

B. Andersen.

FREDNINGSNÆVNET>

K E N D E L S E

afsagt af

FREDNINGSNÆVNET

for

Århus amts vestlige fredningskreds

den

27/6 1973

er fuldt ud citeret i

Overfredningsnævnets kendelse

af

5/2 1974